

HOLE kommune

Handlingsplan for Holebarnehagene - for å sikre et godt og trygt barnehagemiljø uten mobbing og andre krenkelser.

Alle som jobber i barnehagene skal være godt kjent med lovverket og deres plikt til å handle, dersom de ser eller får mistanke om at noen blir utsatt for krenkende adferd.

INNLEDNING

Alle barn i Hole kommune har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. Dette er et mål i seg selv, og våre barnehager skal jobbe kontinuerlig for et miljø som fremmer god psykisk helse, trivsel, lek og læring.

Alle som jobber i barnehagene, skal følge med på hvordan barna har det og jobbe forebyggende med gode miljøer i barnehagene.

Barnehagene i Hole kommune har utarbeidet denne planen som beskriver forebyggende tiltak, og definisjoner/begrepsavklaringer barnehagene legger vekt på i arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø.

Planen gjelder for alle barn som går i barnehagene. Planen bygger på Grunnloven, Lov om barnehager, Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver og FNs Barnekonvensjon.

Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø (barnehageloven)

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal **følge med** på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal **melde fra** til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest **undersøke** saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede **tiltak**, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan (aktivitetsplan) når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- hvilke problemer tiltakene skal løse
- hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som skal gjennomføre tiltakene
- når tiltakene skal evalueres

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte. Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Hva innebærer loven i praksis for personalet i Holebarnehagen?

Viktige begrepsavklaringer/definisjoner:

Inkludering	Når man føler seg velkommen, trygg og likeverdig i en gruppe, kan man sies å være inkludert.
Mobbing	Mobbing av barn er handlinger fra barn eller voksne som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning. (Lund)
Psykososialt miljø	Det psykososiale miljøet i barnehagen handler om hvordan barna og de ansatte oppfører seg mot hverandre. I et godt psykososialt miljø opplever alle trygghet og sosial tilhørighet. (Udir)
Nulltoleranse	Nulltoleranse betyr at alt som går innunder begrepet mobbing skal gjøres noe med. Det gjelder også engangshendelser. (stoppe, veilede)
Forebygge	Forebygge er å gjøre noe for å hindre at noe uønsket skal skje. I barnehagen handler dette blant annet om tilstedeværende voksne, observasjon og tilrettelegging.
Krenkelser	Krenkelser er handlinger som påvirker den utsattes selvoppfatning og virkelighetsoppfatning. Krenkelsen ligger ikke i selve handlingen, men i de følelser og reaksjoner den vekker hos den som utsettes. En og samme handling kan oppleves ulikt for ulike personer, og derfor kan handlinger som ikke krenker én person, være krenkende for en annen. (Flesberg kommune)
Mobbeatferd	Uttrykket mobbeatferd skiller seg fra begrepet mobbing ved at handlingene ikke utføres med bevisst målsetting om å krenke eller ekskludere den som utsettes, på tross av at de er gjentakende. Begrepet brukes gjerne om slike handlinger når de utføres av barn i barnehagealder som har vanskelig for å se konsekvensene av sine handlinger (Flesberg kommune)
Uttestenging	Å utestenge er å forhindre noe/noen i å komme inn. (Det norske akademis ordbok)
Vold	Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe den vil. (Per Isdahl)
Diskriminering	Diskriminering betyr å behandle noen mindre gunstig enn andre. Ordet brukes oftest for å betegne en usaklig eller urimelig forskjellsbehandling av individer på grunnlag av deres kjønn, religion, tilhørighet til etniske grupper, nasjonaliteter eller nedsatt funksjonsevne. Dette gjenspeiles i begreper som for eksempel rasediskriminering og kjønnsdiskriminering. (Store norske leksikon)
Trakassering	Når en person blir utsatt for uønskede negative handlinger, unnlater eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende (Wikipedia)
Gripe inn	Å gripe inn er å foreta seg noe. (stoppe, undersøke, veilede på ønsket atferd) Personalet skal være til stede, tett på og i nærheten, omforent forståelse i personalgruppen for hva som er ønsket/ikke ønsket atferd og en felles inngang til hvordan vi løser ting.

§ 41. Forebyggende arbeid.

Det overordnede ansvaret for at de forebyggende tiltak skjer, ligger hos styrer i barnehagen.

- Alle ansatte skal kjenne til Holebarnehagens rutiner for arbeid med det psykososiale miljøet.
- Alle foreldre/foresatte skal kjenne til Holebarnehagens rutiner for arbeid med det psykososiale miljøet.

Alle barnehager jobber med:

- God tid på tilvenning
- LEK og VENNSKAP – være en god venn
- Tidlig innsats
- Tverrfaglig samarbeid
- Relasjonsledelse og voksenrollen
- Gruppeledelse
- Språk og språkutvikling
- Gode overganger
- Godt samarbeid barnehage og hjem

Alle barnehagene bruker verktøyene:

- Psykologisk førstehjelp
- SNAKKE med barn
- Didaktisk relasjonstenkning
- TRAS
- Maler til foreldresamtaler og tilvenning
- Kartlegging av sårbare barn
- Relasjonskartlegging (fargekartlegging) v-b
- Barnesamtaler «Bussen» b-b
- Vurdering av kvalitet på gruppeledelse v-b
- Mal til årsplan

Alle barnehager har:

- Foreldremøter
- Tilvenning/oppstartssamtaler
- Foreldresamtaler
- Samarbeidsutvalg
- Foreldreundersøkelser
- Personal møter
- Avdelingsmøter
- Pedagogledermøter
- Medarbeider/relasjonssamtaler
- Pedagogledermøter på tvers av barnehagene
- Spesialpedagogmøter på tvers av barnehagene
- KSAU (kommunalt samarbeidsutvalg) på tvers av de kommunale barnehagene.

Voksne i barnehagen har en eksepsjonell mulighet, og samtidig et stort ansvar. De voksne kan sikre at barna ikke utvikler uhensiktsmessige handlingsmønstre som leder til vedvarende mobbeproblemer, eller annen type negativ atferd (Idsøe & Roland, 2017).

I barnehagene er det enighet om følgende strategier for forebyggende og holdningsskapende arbeid – som gjennomføres hvert år:

- Handlingsplanen gjennomgås med personalet ved starten av nytt barnehageår. Personalet skal ha god kjennskap til aktivitetsplikten.
- Opprettholde en felles forståelse for å avdekke begynnende mobbeatferd gjennom kontinuerlig fokus på psykososialt miljø.
- Det systematiske arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø drøftes jevnlig i kollegiet.
- Jobbe for trygge relasjoner og god kommunikjonskultur b-b og v-b.
- Informasjon om barns rett til et godt psykososialt barnehagemiljø gjøres kjent for foreldre gjennom at handlingsplanen informeres om på foreldremøter hvert år.
- Barnehagene har et nært samarbeid med foreldre/foresatte. Foreldrenes medvirkning skal synliggjøres gjennom SAU og foreldreutvalget.
- Brukerundersøkelse gjennomføres årlig, punktene vedrørende læringsmiljø følges opp i samarbeid med SAU.
- Personalet v/pedagogisk leder kartlegger sårbare barn hver høst.
- Personalet foretar en relasjonskartlegging (fargekartlegging) voksen – barn, oktober og mars.
- Gjennomføre barnesamtaler høst og vår, med utgangspunkt i «Bussen» for å kartlegge barn – barn.
- Tydelig og involvert voksenledelse i barnegruppene, gjennom relasjonsledelse.
- Vurdering i januar/februar av kvalitet på gruppeledelse/relasjon voksne- barn (Pianta og Hamre, 2013).
- Tverrfaglig samarbeid med kommunens andre hjelpetjenester jfr. tidlig innsats.

Foresattes rolle i det forebyggende arbeidet

Som forelder er du den viktigste ressursen for ditt barns læring og utvikling.

Et trygt og godt leke- og læringsmiljø er avhengig av at hjem og barnehage drar i samme retning. Foresatte som medspillere er en viktig og positiv ressurs for barnehagen. Barna vil lettere ta til seg normer og verdier når foresatte også støtter disse. God kommunikasjon og informasjonsflyt mellom barnehage og hjem er en forutsetning for godt samarbeid. Dette betinger at forventninger er tydelig uttalt og forstått. Samarbeid mellom barnehage og hjem omfatter både informasjon, dialog og medvirkning.

Foreldre er også en viktig ressurs for andre barn og for barnehagemiljøet:

- ✓ *Hils på alle du møter i barnehagen*
- ✓ *Snakk positivt om barnehagen, personalet, andre barn og andre foreldre*
- ✓ *Gjør en innsats for å bli kjent med voksne og barn i barnehagen*
- ✓ *Følg med på informasjon og følg opp det som blir bestemt*
- ✓ *Engasjer deg i å skape et godt miljø*
- ✓ *Vær opptatt av at alle får mulighet til være med*
- ✓ *Skap rom for å heie på flere barn enn ditt eget*

§ 42. Aktivitetsplikten.

Barnehagens/den enkelte ansattes aktivitetsplikt:

Aktivitetsplikten gjelder for alle som er ansatt ved barnehagen, - dvs. de som har et ansettelsesforhold/en arbeidsavtale med barnehageeier. (Hole kommune eller privat barnehageeier)

Ansatte gjøres kjent med aktivitetsplikten og rutiner for varsling ved ansettelse og ved oppstart av nytt barnehageår. Styrer ser til at dette skjer.

Den ansattes aktivitetsplikt inntreer når han/hun får **kunnskap, mistanke eller opplysning** om at noen blir utsatt for krenkende ord eller handlinger (mobbing, krenkende atferd, diskriminering og rasisme).

- **Kunnskap** om betyr at den ansatte faktisk vet at et barn blir utsatt for ikke- akseptabel atferd fra barn, ansatte eller andre i barnehagen. Dette kan være hendelser som den ansatte selv er vitne til eller blir fortalt. Hvis en ansatt ser at et barn blir slått eller plaget, hører enkeltstående utsagn om barnets utseende, klær, tro, seksuelle legning, dialekt osv., inntreer aktivitetsplikten. Det samme gjelder dersom den ansatte får høre om tilsvarende hendelser fra barnet selv eller fra andre barn.
- **Mistanke** om innebærer en "følelse" av/antagelse om at et barn blir utsatt for krenkende ord eller handlinger. Dette kan for eksempel være en mistanke om at et barn blir plaget eller utestengt fra fellesskapet. Barnehagens plikt til å sikre barnets rett til et godt psykososialt miljø forutsetter årvåk enhet fra barnehagens ansatte.
- **Opplysning** om er når barnet selv sier ifra, eller viser atferdsendring, når barnets foreldre sier ifra at de er bekymret for barnets trivsel i barnehagen, eller når andre barns foreldre uttrykker bekymring for noe de har sett/hørt.

Tydeliggjøring av aktivitetsplikten § 42

► FØLGE MED

Å ha gode rutiner for kartlegging og observasjon er en sentral del av det forebyggende arbeidet.

► FANGE OPP

- Observasjoner – fange opp negative atferdsmønstre og krenkelses
- Foreldresamtaler – tett samarbeid med foreldre
- Barnesamtaler – jevnlig, og etter behov
- Kartlegging av relasjoner mellom voksne og barn og mellom barna hvert semester
- Rette særskilt oppmerksomhet mot de sårbare barna

► GRIPE INN

Den ansatte skal gripe inn og stoppe atferden/krenkelsen med en gang, og snarest mulig undersøke saken.

► HÅNDBERE

Styrer skal varsles ved mistanke om krenkelses.

All former for krenkelses og utestenging må tas fatt i så fort de oppdages.

Foresatte informeres, og egnede tiltak settes i verk snarest mulig.

► MELDE FRA

Det utarbeides en skriftlig plan for arbeidet ut fra mal.

Styrer har plikt til å varsle barnehageeier ved alvorlige hendelser/krenkelses.

► UNDERSØKE

Saken skal undersøkes gjennom samtaler og dialog med barn, observasjoner og dialog med foreldre m.m.

► TILTAK

Tiltak som logg, styrket tilsyn, dialog med alle involvertes foreldre, mm. Tiltak settes inn, følges opp og evalueres kontinuerlig. Dette skal dokumenteres skriftlig gjennom en aktivitetsplan. Benytte mal til tiltaksplan.

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt.

Det gjelder ingen nedre terskel for plikten til å melde fra etter første ledd første punktum. Den som arbeider i barnehagen, skal melde fra til styrer ved enhver mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen utsetter eller har utsatt ett eller flere barn for krenkelses. I utgangspunktet er det opp til den ansatte etter en konkret vurdering å ta stilling til om det er grunn til mistanke om at en som arbeider i barnehagen, krenker eller har krenket ett eller flere barn. Men det vil alltid gi grunnlag for mistanke dersom ett barn selv eller foreldrene sier at det har skjedd. At melding skal gis straks, betyr at personalet skal melde fra til styrer så raskt som mulig. Første ledd andre punktum slår fast at styrer skal melde fra til barnehageeier. Andre ledd pålegger de som arbeider i barnehagen å melde fra til barnehageeier dersom de har mistanke om eller kjennskap til at styrer krenker eller har krenket ett eller flere barn.

Benytte mal til tiltaksplan.

Evaluering/revisjon av planen.

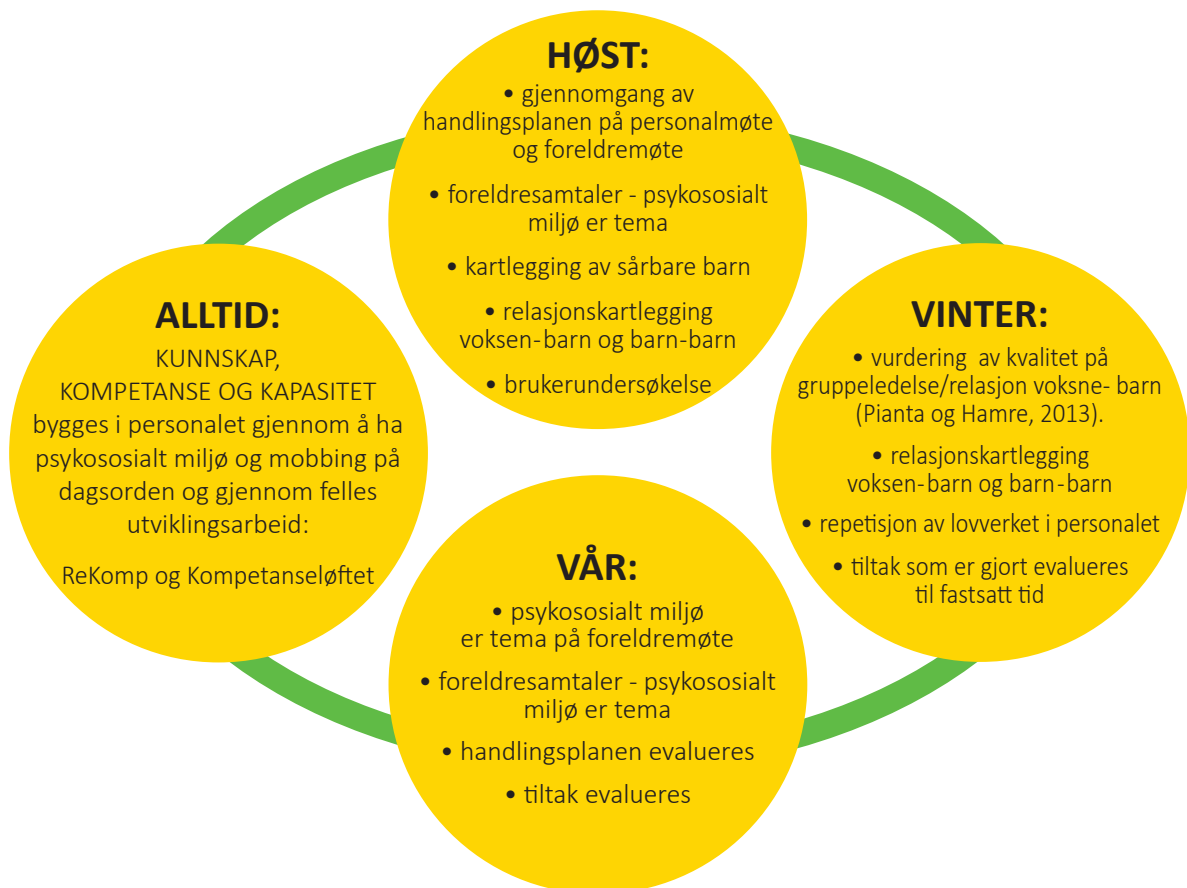
Holebarnehagens plan for å sikre et trygt og godt barnehagemiljø skal være et godt og aktivt verktøy for å sikre dette arbeidet.

Planen skal evalueres en gang pr barnehageår, for å vurdere om planen fungerer tilfredsstillende, om den etterleves og om det er nødvendig med revisjon.

Evalueringen skjer før barnehageslutt hvert år, slik at den er revidert og klar før neste barnehageår starter. Alle barnehagens råd og utvalg er med i evalueringen.

Barnehagens styrere og tjenesteleder for barnehagene har et overordnet ansvar for planen.

ÅRSHJUL – trygt og godt barnehagemiljø

HOLE kommune

Tlf 32 16 11 00
postmottak@hole.kommune.no

Post- /besøksadresse:
Hole herredshus, Viksveien 30, 3530 Røyse

Ekspedisjonstid:
Alle hverdager kl. 09.00 - 15.00

www.hole.kommune.no

